

Výroční zpráva 2009

Hipoterapie - malý zázrak

Už je tomu 5 let, co moje žena vážně onemocněla a prodělala operaci mozku, která se nezdařila. Po této operaci jí ochrnuly všechny části těla. Zůstala ležící, neuměla mluvit, polykat, jíst, pít a ani moc neviděla. Docenti z Královéhradecké fakultní nemocnice, kteří ji operovali, mně řekli, že už se nedá nic s tímto stavem dělat a že moje žena zůstane nehybná. S tím jsem se nehodlal smířit a za velké pomoci našich rodin, doktorů a sestřiček z Jilemnické nemocnice, rehabilitačních pracovníků v Jánských Lázních, doktorů a sester na rehabilitačním oddělení Liberecké nemocnice jsme se pustili do malého zázraku.

P. Tušerová na Chanelovi na jaře 2006. Klientka vyžadovala intenzivní jištění z obou stran, slovní korekci a velmi pomalé tempo. (foto L. Tušer)

Na pomoc přišli také chlupatí doktoři. Tak jsem říkal psům, kteří dělali na rehabilitačním oddělení Liberecké nemocnice canisterapii. Manželce se opravdu zlepšila hybnost prstů a rukou. Pak přišla naše neter s nápadem, že by teta mohla zkusit i hiporehabilitaci. Zjistila na internetu, že v Liberci - Horním Hanychově provozuje hiporehabilitaci Občanské sdružení Svítání. Kontaktoval jsem pracovníky tohoto sdružení a na základě lékařské zprávy a lékařského doporučení byla manželka přijata. Poté následovala seznamovací lekce, jestli se manželka nebojí koní a jak na ně bude reagovat. První lekce dopadla na výbornou.

Následující lekci jí byl vybrán kůň jménem Dan. Po této jízdě fyzioterapeutka zjistila, že Danův pohyb je pro moji ženu příliš náročný. Pro další jízdy dostala vysokého a štíhlého koně jménem Chanel. Při prvních jízdách vypadala manželka jako postřelený kovboj,

kymácela se ze strany na stranu. Časem se opravdu začala zlepšovat a na Chanelovi držela jako přišitá. Za nějaký čas nám fyzioterapeutka sdělila, že Chanel ji už víc nenaučí a dostala zase Dana. Dan má mnohem akčnější pohyb hřbetu a tím pádem musela manželka zapojovat do činnosti jiné svaly, aby udržela rovnováhu. Teď už na Danovi jezdí o moc lépe.

**Červen 2009 – klientka je jištěna jen lehkým dotykem, dokáže svůj sed zkorigovat sama.
(foto archiv OS Svítání)**

Pracovníci OS Svítání jsou opravdu odborníci na svém místě. Vědí, jakého koně mají naordinovat klientovi, a kdy ho mají vyměnit za jiného, aby se klient stále zlepšoval. Jsou stále v pohodě a šíří kolem sebe dobrou náladu, což zlepšuje u klientů psychiku. Když jsme začali jezdit na hipoterapii, musel jsem manželku na nastupovací rampu vynést a teď po třech a půl letech ji držím jen za ruku a jdeme vedle sebe. Co jezdíme na hipoterapii, se manželka zlepšuje ve všem, což mě potvrdili doktoři liberecké rehabilitace a i pracovníci v Jánských Lázních. Jsem velmi rád za tento perfektní přístup, protože mi to dává naději, že se moje žena vrátí do normálního života.

L. Tušer, manžel

Pohled fyzioterapeutky: P. Tušerové je 50 let a před pěti lety byla diagnostikována s centrální kvadruparézou po krvácení do mozkového kmene, ke které se ještě přidala těžká smíšená dysartrie. Před touto nehodou klientka vedla velmi aktivní a šťastný život. Milovala společnost a tanec. Když k nám s manželem přišli, bylo vidět jejich odhodlání, odvaha, optimismus a síla čelit všem problémům. Vždy s mužem přijížděli a odjížděli s úsměvem na rtech a nikdy nezapomněli přinést dobrotu pro koníky.

Hipoterapii jsme zahájili v dubnu 2006 s frekvencí 1krát týdně. Klientka byla nejdříve posazena na 12letého slezského norika Dana, jehož pohyb byl však pro ni příliš náročný na udržení rovnováhy a proto od další terapie přesedlala na 13letého českého teplokrevníka Chanel. Pohyb Chanelova hřbetu je velmi klidný, klient se na něm cítí uvolněně a příjemně. Hipoterapie probíhala pravidelně do letních prázdnin, kdy klientka sice již seděla rovněji, ale stále ke konci terapií byla velmi unavená. Klientka musela být jištěna z obou stran a kůň byl veden ve velmi pomalém tempu.

Po prázdninách se k nám vrátila, chodila již jen za jednu ruku s manželem. Na koni byla opět nestabilní a fyzioterapeutka musela jí stále slovně upozorňovat na správný sed, uvolnění, postavení hlavy a dolních končetin. V říjnu začala zvládat symetrický sed po celých 20 minut, předtím se nakláněla doleva. Přesto terapie neprobíhaly vždy se stejným výsledkem, velmi záleželo na mnoha dalších faktorech, nejvíce na únavě.

V listopadu jsme opět zvolili Dana, kterého již dobře zvládla v pomalém kroku. Od dubna 2007 jsme zrychlili tempo a zvýšili frekvenci na dvakrát týdně. Další měsíc při sesedání z koně na rampu zvládla klientka přehodit nahu přes hřbet koně. Na konci května jsme opět zvolnili tempo, ale klientka jela bez držení za madla. To jí pomohlo se uvolnit a zlepšit sed. Počet terapií s kvalitním a symetrickým sedem převládá. V červnu 2007 byla p. Tušerová ochotná demonstrovat své schopnosti před účastníky námi pořádaného semináře.

Po letních prázdninách si opět musela zvyknout na pohyb koňského hřbetu, ale tato aklimatizace, proběhla velmi rychle. Dan dostal madla s většími a vyššími úchyty, která klientce nabízela dobrou oporu, ale klientka na nich „nevisela“. Terapie probíhaly s držením a bez držení za madla.

P. Tušerová jezdí s námi dodnes a bude pokračovat tak dlouho, jak to bude potřebné. Klientka chodí jen s lehkou dopomocí od manžela, zvládá přesuny ze sedu a zpátky taktéž jen s lehkou dopomocí. Její komunikace se zlepšila, rozumí všemu a neváhá se slovně vyjádřit. Rehabilitačním cílem je zlepšení rovnováhy, koordinace, což pozitivně ovlivní chůzový vzor, stabilitu a samostatnost klientky v jejím běžném životě.

Věra Lantelme

Červen 2009 - manželé Tušerovi s Danem. (foto archiv OS Svítání)

ZPRÁVA O REALIZACI PROJEKTU 2009

ZPRÁVA O ČINNOSTI

Projekt

Projektu se v další etapě realizace kontinuálního činnosti Občanského sdružení Svítání Jablonec nad Nisou (dále jen OS Svítání) v období 1. 1. – 31. 12. 2009 v rámci poskytování stálých ambulantních služeb hiporehabilitace¹ osob se zdravotním znevýhodněním zúčastnilo celkem 98 dětí a 14 dospělých. V daném období jsme poskytli 1446 jednotek hipoterapie² a aktivit s využitím koní². Účinky hiporehabilitace na zdravotní stav klientů jsou zaznamenávány písemně, pravidelně po každé terapii/lekcii do interní dokumentace - individuálních složek klientů. V tomto roce jsme také zahájili spolupráci s Dětským centrem Sluníčko (do 31. 12. 2008 Kojenecký ústav a dětský domov v Liberci) pro děti do 3 let. Od září 2008 jsme naše služby rozšířili o canisterapii – léčbu pomocí psa.

Projekt je realizován ve stávajících provozních podmínkách na jízdárně JK Sever v Liberci - Horním Hanychově v Liberci od října 2001. K dispozici máme bezbariérové prostředí včetně toalety, nasedací rampu, krytou halu, venkovní jízdárnu a cestu v otevřeném terénu.

Personální zajištění hiporehabilitace

5 stálých zaměstnanců (2,75 úvazku) - 3 fyzioterapeuti, 2 cvičitelé koní pro hiporehabilitaci, 1 asistentka hiporehabilitace a projektová manažerka (t. č. mateřská dovolená)

5 dobrovolníků – vodiči koní, asistenti a administrativní pracovníci

Klienti

Děti všech věkových kategorií od dokončeného 1 roku věku s neurologickými diagnózami (dětská mozková obrna, lehká mozková dysfunkce, atd.), ortopedickými diagnózami (skolióza, vadné držení těla, atd.), zrakovými a sluchovými poruchami. Dospělí s neurologickými diagnózami (mrtvice, úrazy hlavy). S dospělými klienty s mentálním postižením z ÚSP Domov pod Skalami Kurovodice pracujeme v rámci skupinových aktivit s využitím koní.

Klienti přicházejí individuálně, někteří na základě doporučení lékařů dětské neurologické ambulance Nemocnice Liberec. Všichni klienti jsou zařazeni pro programů hipoterapie a aktivit s využitím koní podle jejich individuálních potřeb na základě písemného doporučení lékaře a závazné přihlášky k hiporehabilitaci.

¹ Hiporehabilitace je souhrnný název pro aktivity a terapie s pomocí koní pro osoby se zdravotním znevýhodněním.

² Hiporehabilitace se dělí na hipoterapii (metoda fyzioterapie), aktivity s využitím koní (metoda pedagogiky a sociální práce), terapie s využitím koní pomocí psychologických prostředků (metoda psychoterapie) a parajezdectví.

Koně

Aktivní v hiporehabilitaci:

<i>Dan</i>	slezský norik, narozen 1994, ve vlastnictví OS Svítání
<i>Gulliver</i>	anglický plnokrevník, narozen 2000, pronájem koně za 1,-Kč ročně
<i>Lyra</i>	slovenský teplokrevník, narozena 2003, ve vlastnictví OS Svítání
<i>Tranzit</i>	anglický plnokrevník, narozen 1989, pronájem koně za 1,-Kč ročně. Ze zdravotních důvodů ukončen pronájem k 30. 6. 2009
<i>Basia</i>	kříženec českomoravský belgik a hafling, narozena 2006, ve vlastnictví OS Svítání

Neaktivní v hiporehabilitaci:

<i>Boneta</i>	českomoravský belgik, narozena 1989, ve vlastnictví OS Svítání; klisna pracovala v hiporehabilitaci v letech 1999-2004, poté převedena do soukromé stáje Dlouhý Most na odpočinek
---------------	---

Aktivity OS Svítání mimo přímých služeb hiporehabilitace

Akce pro klienty a veřejnost

Jedním z poslání OS Svítání je podpora integrace osob se zdravotním znevýhodněním a jejich rodin. V průběhu roku jsme uspořádali 4 akce (programová dopoledne v rámci volnočasových aktivit) pro naše klienty, jejich rodinné příslušníky a veřejnost.

7. 2. Setkání rodičů našich malých klientů v rodinném centru Magnet
23. 5. Oslavy 10. výročí od založení OS Svítání
9. 6. Návštěva dětí z Dětského centra Sluníčko pro děti do 3 let
19. 12. Předvánoční setkání

Vzdělávání v hiporehabilitaci

Dalším z poslání OS Svítání je podpora vzdělávání v hiporehabilitaci pro profesionály a širokou veřejnost. OS Svítání je od roku 2003 „[Střediskem praktické výuky pro hipoterapii](#)“ České hiporehabilitační společnosti (ČHS). V loňském roce jsme uspořádali 2 odborné semináře. Pro všechny vzdělávací akce jsme získali souhlasná stanoviska od Unie fyzioterapeutů ČR a České asociace ergoterapeutů. Nabízíme k prodeji také výukový CD-ROM Praktický průvodce hiporehabilitací II. (2007), jehož se za rok 2009 prodalo 17 kusů.

Odborné semináře:

16. 5. Odborný seminář Biologie chování koní pro pracovníky v hiporehabilitaci II.
11. 7. Odborný seminář Využití principu Spirální dynamiky v hipoterapii

Odborné konzultace a praxe

OS Svítání nabízí odborné konzultace a praxe jako placené služby v těchto odvětvích hiporehabilitace – management střediska, hipoterapie, aktivity s využitím koní a trénink koní pro hiporehabilitaci. Celkem bylo poskytnuto 37 konzultací a 3 odborné praxe.

Odborné konzultace - byly využívány zejména studenty středních a vysokých škol k získávání podkladů pro jejich závěrečné práce.

Odborné praxe – jedno i vícedenní praxe byly využívány jak studenty středních odborných a vysokých škol, tak také pracovníky z jiných hiporehabilitačních středisek.

Propagace činnosti

Výstavy

Činnost OS Svítání jsme prezentovali na 2 akcích pro širokou veřejnost.

2. 5. Prezentace činnosti s ukázkou hipoterapie na parkurových závodech v Hnanicích u Turnova

31.5. - 2. 6. Prezentace činnosti na výstavě Životní styl a zdraví v Domě kultury v Liberci

Webové stránky

Webové stránky OS Svítání www.os-svitani.cz se těší vysoké návštěvnosti, průběžně se věnujeme jejich aktualizaci a odbornosti uváděných informací. Stránky mají i anglickou verzi.

Bulletin OS Svítání

Od prosince 2007 vydáváme dvouměsíčník Bulletin OS Svítání s aktuálními informacemi o naší činnosti a o dění ve světě hiporehabilitace. Bulletin je zdarma a je distribuován elektronicky na více než 800 emailových adres.

Členství v organizacích

OS Svítání se stalo přidruženým členem [The Federation of Riding for the Disabled International \(FRDI\)](#), mezinárodní organizace pro hiporehabilitaci, od dubna 2008 s účelem prezentovat svoji činnost na mezinárodní úrovni.

Od roku 1999 jsme členem [České hiporehabilitační společnosti](#). Naše spolupracovnice byla zvolena do výkonného výboru společnosti od ledna 2009.

Média - časopisy, tisk a rádio

Leden až červenec – pokračování seriálu (od října 2008) o oboru hiporehabilitace a praktické činnosti OS Svítání v časopisu Planeta zvířat – celkem 10 dílů

Leden a červenec – propagace činnosti a akcí OS Svítání v časopisu Světem koní

Březen – informace o činnosti OS Svítání v e-časopisu ČHS - HIPOrehabilitace

Duben – rozhovor o hiporehabilitaci a činnosti OS Svítání v Českém rozhlasu SEVER - redakce Liberec

Červenec - propagace činnosti a akcí OS Svítání v časopisu Jezdectví

Leden – prosinec – **Léčba koňmi** - seriál o hiporehabilitaci vycházející každé dva týdny (celkem 24 dílů) na největším internetovém serveru o koních Equichannel.cz

Propagace všech akcí na internetových serverech o koních www.equichannel.cz a www.jezdectvi.cz

POKRAČOVÁNÍ PROJEKTU

OS Svítání je jediným poskytovatelem služeb hiporehabilitace pro celý Liberecký kraj (údaj dle [seznamu subjektů provozujících hiporehabilitaci registrovaných u ČHS](#)). Hiporehabilitace je hlavní náplní činnosti sdružení od roku 1999. Tento projekt je dlouhodobý, personálně a provozně zajištěný a služby hiporehabilitace mají své pevné místo v komplexu služeb rehabilitace dětí a dospělých s různým zdravotním postižením. Služby jsou vyžadovány nejen rodinami dětí, ale i lékaři a doporučují je i ostatní odborníci s jinými specializacemi jako další terapii pro své klienty. Financování projektu zajišťujeme příjmy z vlastní činnosti a finančními prostředky z průběžného vícezdrojového fundraisingu.

Autory obrázků jsou děti ze 4. A - ZŠ Liberecká v Jablonci nad Nisou

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

Výkaz příjmů a výdajů pro období 1. 1. 2009 – 31. 12. 2009

PŘÍJMY	
Dary, dotace, veřejná sbírka	483.063,76
Příjmy prodeje služeb (reklama)	138.000,00
Příjmy z vlastní činnosti (služby hiporehabilitace)	238.550,00
Příjmy z vlastní činnosti (školící činnost)	23.350,00
Ostatní příjmy (bankovní výnosy)	22,67
Příjmy celkem	882.986,43

VÝDAJE	
Ustájení koní	297.755,00
Veterinární péče, kování	28.835,00
Materiálové náklady – jezdecké a rehabilitační potřeby	15.210,00
Pronájem nebytových prostor	21.500,00
Provozní režie (služby)	30.402,47
Telekomunikační služby (poštovné, telefony)	5.112,00
Mzdové náklady	415.396,00
Pojištění majetku a provozní odpovědnosti	5.214,00
Zpracování účetnictví externí	21.350,00
Výdaje celkem	840.774,47

SPONZOŘI A DÁRCI OS SVÍTÁNÍ

Nad 150.000 Kč

Liberecký kraj

Nad 50.000 Kč

Nadace O₂

Severočeská vodárenská společnost a.s., Teplice

Do 50.000 Kč

A. RAYMOND JABLONEC s.r.o. - Jablonec n. Nisou

Acstroje, s.r.o. - Jablonec n. Nisou

ARINT, V. O.S. - Jablonec n. Nisou

ATREA, spol. s.r.o. - Jablonec n. Nisou

CADENCE INNOVATION s.r.o. - Liberec

FILINGER a.s., Liberec

Kooperativa pojišťovna, a.s., VIG

MAGNA EXTERIONS & INTERIORS (BOHEMIA) s.r.o. - Liberec

MEDIA Liberec s.r.o. - Liberec

Město Jablonec nad Nisou

METAFO spol. s r.o. - Mníšek u Liberce

MSV Liberec s.r.o., VÝTAHY - Liberec

Nadace EURONISA - Liberec

Primátor města Liberce, Statutární město Liberec, KPSP sekretariát primátora

QISO-MIRAIS s.r.o. - Praha

SEVEROCHEMA, družstvo pro chemickou výrobu - Liberec

Statutární město Liberec

TECHNOLOGY s.r.o. - Jablonec n. Nisou

TERMIL s.r.o. - Albrechtice v Jizerských horách

Tesco Stores ČR, a.s. - Praha

VIPA CZ s.r.o. - Liberec

Individuální dárci

Ing. Jiří Placht

Ing. Jitka Bartošová, Ph.D.

Lenka Kazmarová

Lenka Kazmarová, DiS.

Materiální podpora

APPLIC s.r.o., Liberec - bezplatný pronájem učebny a parkovacích prostor

CAP - NET s.r.o., Liberec - webhosting

CELTIMA s.r.o., Liberec - bezplatný pronájem party stanů pro oslavu 10. výročí

Cukrářská výroba Jolanta Záveská, Jablonec n. N. - výroba dortu pro oslavu 10. výročí

Dětský klub Pohádka, Jablonec n. Nisou - hry na oslavách 10. výročí

HLAWA creative s.r.o., Jablonec nad Nisou - reklamní činnost

Li.Monáda - vegetariánská restaurace, Jablonec n. Nisou - občerstvení na oslavách 10. výročí

Taneční skupina XTREAM, Jablonec nad Nisou - vystoupení na oslavě 10. výročí
Tesco Stores ČR - věcné ceny do tomboly pro oslavu 10. výročí na oslavách 10. výročí
TRW Automotive Aftermarket CZ LUCAS Varity s. r. o. - věcné ceny do tomboly pro oslavu 10. výročí
ÚHÚL - lesní pedagogika, Jablonec nad Nisou - hry na oslavách 10. výročí
Václav Vondra, Liberec - deskové hry na oslavách 10. výročí
VIPA CZ s.r.o., Liberec - tisk propagačních materiálů

Všem našim dárcům upřímně děkujeme jménem klientů a pracovníků OS Svítání

PRACOVNÍCI A SPOLUPRACOVNÍCI OS SVÍTÁNÍ

Iva Michalská - dobrovolník - předsedkyně sdružení
Radka Copová (Hniličková) - cvičitelka koní pro hiporehabilitaci
Dáša Patočková - asistentka hiporehabilitace
Radka Fišerová - fyzioterapeutka
Věra Lantelme - dobrovolník, externí fyzioterapeutka
Marek Bohdálék - fyzioterapeut
Monika Záveská - cvičitelka koní pro hiporehabilitaci
Helena Kuličová - dobrovolník - management, administrativa
Hana Kuchtová - fyzioterapeutka a ergoterapeutka, canisterapie
Irena Umlaufová a Dana Baczová - F.I.A. s.r.o. - účetnictví
Petr Patočka - dobrovolník - webmaster
Petra Kučerová - dobrovolník - cvičitelka koní pro hiporehabilitaci
Valerie Jakubíková - dobrovolník - asistentka
Petra Herbigová - dobrovolník - cvičitelka koní pro hiporehabilitaci
Jarmila Palčisková - dobrovolník - cvičitelka koní pro hiporehabilitaci
Radovan Cop, Bedřich Šimon, Petr Mejšnar a Marian Bartoň - Ferda Mravenec - práce všeho druhu
Renáta Kolářová - fotografka a reportérka
Jana Šimonová - dobrovolník
Mariana Fašiaková - dobrovolník- asistentka
Veronika Zelinková- canisterapie -hipolog dobrovolník
Klára Hniličková - dobrovolník
Michaela Paseková - dobrovolník
Hana Fialová - dobrovolník
Šárka Hlavatá - dobrovolník
Tobiáš a Karolína Richtrovi - dobrovolníci
Lenka Bohdálková - dobrovolník
František, Martin a Jana Kuličovi - dobrovolníci
MVDr. Ivo Svoboda - veterinář
MVDr. Zuzana Žežulková - fyzioterapie koní
Libor Štencl - podkovář

Děkujeme všem jmenovaným i nejmenovaným dobrovolníkům, spolupracovníkům a přátelům, kteří nám pomáhají.

Liberec, 29. března 2010

Věra Lantelme